

[Etusivu](#) > ... > [Perhe- ja Perintöoikeudelliset Asiat](#) > [Vanhempainvastuu: Huoltajuus ja Tapaamisoikeus](#) Northern Ireland

Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Pohjois-Irlanti

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Mitä lakitermi ”lapsen huolto” käytännössä tarkoittaa? Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen huoltajalla on?

Lastenhuollosta vuonna 1995 annetun (Pohjois-Irlannin) lain (Children (Northern Ireland) Order 1995) mukaan lapsen huolto käsittää kaikki oikeudet, velvollisuudet, valtuudet ja vastuut, jotka vanhemmalla on lain mukaan suhteessa lapseensa. Laissa ei luetella, mitä nämä oikeudet ja velvollisuudet ovat. On kuitenkin yleisesti tunnustettua, että lapsen huoltajilla on

- velvollisuus suojella lasta, tarjota hänelle koti ja huolehtia hänestä
- oikeus määrittää lapsen asuinpaikka
- oikeus päättää, kuka voi tavata lasta
- velvollisuus turvata lapsen koulutus
- oikeus suostua passin myöntämiseen
- velvollisuus turvata sairaanhoito tai lääkinällinen apu ja oikeus suostua tällaiseen hoitoon tai apuun
- oikeus antaa lapselle nimi
- oikeus turvata lapsen uskonnollinen opetus.

Lapsen huoltajan on aina toimittava lapsen edun mukaisesti, ja kaikkia lapsen huoltajia on kuultava ennen tärkeiden päätösten tekemistä. Jos yhteisymmärrykseen ei kuitenkaan päästä, tuomioistuinta voidaan pyytää ratkaisemaan asia.

2 Kuka lapsen huoltaja yleensä on?

Jos lapsen vanhemmat olivat naimisissa lapsen syntyessä, kumpikin on lapsen huoltaja.

Jos lapsen vanhemmat eivät olleet naimisissa lapsen syntyessä, äiti on automaattisesti lapsen huoltaja ja isä voi saada lapsen huoltajuuden

- menemällä naimisiin äidin kanssa
- pyytämällä tuomioistuinta antamaan huoltajuusmääräyksen hänen edukseen
- tekemällä äidin kanssa lapsen huoltoa koskevan sopimuksen (ks. jäljempänä kysymys 5) tai
- jos hänet on rekisteröity lapsen isäksi (tämä koskee vain Yhdistyneessä kuningaskunnassa 15. huhtikuuta 2002 jälkeen rekisteröityjä syntymiä).

Jos naimaton isä on hankkinut huoltajuuden tuomioistuimen määräyksellä, sopimuksella tai rekisteröinnillä, huoltajuus voidaan lopettaa vain tuomioistuimen päätöksellä.

Jos tuomioistuin antaa naimattomalle isälle määräyksen lapsen asuinpaikasta, sen on myös annettava huoltajuusmääräys hänen edukseen, jos isällä ei muuten olisi huoltajuutta.

Muu henkilö kuin vanhempi voi saada lapsen huoltajuuden tuomioistuimen päätöksellä.

3 Voidaanko lapselle määrätä muu huoltaja, jos lapsen vanhemmat eivät kykene tai ovat haluttomia toimimaan lapsensa huoltajina?

Henkilö, joka on lapsen huoltaja, ei voi luovuttaa tai siirtää tätä vastuuta. Hän voi kuitenkin sopia, että joku muu kantaa tämän vastuun hänen puolestaan.

Lisäksi muu henkilö kuin vanhempi voi saada lapsen huoltajuuden hankkimalla tuomioistuimen määräyksen (esimerkiksi asuinpaikkamääräyksen, hätäsuojelumääräyksen tai huostaanottomääräyksen).

Pääsääntöisesti vanhempi ei automaattisesti menetä lapsen huoltajuutta pelkästään siksi, että joku muu saa sen. Adoptiopäätös kuitenkin siirtää huoltajuuden biologisilta vanhemmilta adoptiovanhemmille.

Jos vanhempi on lapsen huoltaja, hän voi nimetä toisen henkilön lapsen edunvalvojaksi vanhemman kuoleman varalta.

4 Kuinka huoltajuudesta päätetään silloin kun vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen?

Lapsen huoltajuus jatkuu avioeron jälkeen, ja sitä rajoitetaan vain, jos vapaaehtoisella sopimuksella tai tuomioistuimen määräyksellä ratkaistaan vanhempien keskinäisiä tai vanhempien ja kolmansien osapuolten välisiä kiistakysymyksiä.

5 Jos vanhemmat pääsevät sopimukseen lapsen huoltajuudesta, miten sopimus saadaan oikeudellisesti sitovaksi?

Jos vanhemmat eivät ole naimisissa, he voivat tehdä huoltajuudesta sopimuksen. Sopimus on

- laadittava [lapsen huoltoa koskevasta sopimuksesta vuonna 1996 annetussa \(Pohjois-Irlannin\) asetuksessa \(Children \(Parental Responsibility Agreement\) Regulations \(Northern Ireland\) 1996\)](#) säädetyssä muodossa
- allekirjoitettava todistajien läsnä ollessa
- toimitettava kahden jäljennöksen kanssa arkistointia varten seuraavaan osoitteeseen: Office of Care and Protection in the Royal Courts of Justice, Chichester Street, Belfast, BT1 3JF.

Jos vanhemmat olivat naimisissa mutta ovat muuttaneet erilleen tai eronneet, he voivat sopia lapsen huoltoa koskevista järjestelyistä. Sopimuksen pohjalta voidaan antaa tuomioistuimen määräys, jota voidaan myöhemmin tarkistaa olosuhteiden muuttuessa.

6 Jos vanhemmat eivät pääse yksimielisyyteen lapsen huoltajuudesta, mitä muita keinoja asian ratkaisemiseksi on tuomioistuinkäsittelyn lisäksi?

Pohjois-Irlannissa on useita välityspalveluja tarjoavia toimistoja, jotka voivat auttaa riitojen sovittelussa. Tietoa on saatavilla seuraavien tahojen verkkosivuilla: [UK College of Family Mediators](#), [Family Mediation Northern Ireland](#), [Barnardo's Northern Ireland](#), [Family Support Northern Ireland](#), [Dispute Resolution Service Northern Ireland](#) ja [Mediation and Counselling Northern Ireland](#).

7 Jos vanhemmat vievät asian oikeuteen, mistä lapseen liittyvistä asioista tuomari voi päättää?

Pohjois-Irlannin tuomioistuimilla on laajat valtuudet, ja ne voivat erityisesti ratkaista asioita, jotka liittyvät

- lapsen viemiseen pois Pohjois-Irlannista
- asuinpaikkaan (missä ja kenen kanssa lapsen tulisi asua)
- yhteydenpitoon (milloin, missä ja kenen kanssa lapsi voi olla yhteydessä)

- taloudellisiin kysymyksiin
- koulutukseen
- uskonnonopetukseen
- sairaanhoitoon
- lapsen omaisuuden hallintaan.

8 Jos tuomioistuin päättää, että huoltajuus kuuluu yksin toiselle vanhemmista, tarkoittaako tämä, että hän saa päättää kaikista lasta koskevista asioista kysymättä toiselta vanhemmalta?

Tuomioistuimet tunnustavat joustavien ja käytännöllisten järjestelyjen tarpeen aina kun se on mahdollista. Näin ollen yksinhuoltajan on voitava tehdä päätökset, jotka ovat tarpeen silloin kun hän vastaa lapsen huollosta.

Samalla kuitenkin odotetaan, että tärkeistä päätöksistä keskustellaan toisen vanhemman kanssa ja asiat ratkaistaan sovinnollisesti. Jos vanhemmat eivät kuitenkaan pääse yhteisymmärrykseen, tuomioistuin voi antaa erityisen määräyksen (*specific issue order*), jolla ratkaistaan tietty kysymys, tai kieltää tietyt toimenpiteet (*prohibited steps order*) (määräyksessä luetellaan, millaisia päätöksiä ei voida tehdä ilman tuomioistuimen suostumusta).

Jos lasta koskeva asuinpaikkamääräys on voimassa, kukaan ei saa muuttaa lapsen sukunimeä eikä viedä lasta pois Yhdistyneestä kuningaskunnasta kuukaudeksi tai pidemmäksi ajaksi ilman jokaisen huoltajan kirjallista suostumusta tai tuomioistuimen suostumusta.

9 Jos tuomioistuin päättää, että vanhemmilla on yhteishuoltajuus, mitä se käytännössä merkitsee?

Kun lapsi on yhden vanhemman kanssa, kyseinen vanhempi tekee tarvittavat rutiiniluonteiset päätökset. Toista vanhempaa on kuitenkin kuultava merkittävistä päätöksistä.

10 Minkä tuomioistuimen tai viranomaisen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan laittaa lapsen huoltoasia vireille? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Yleensä lapsen huoltajuuden antavaa päätöstä koskeva hakemus olisi pantava vireille perheasiain tuomioistuimessa (*Family Proceedings Court*). Jos toisessa tuomioistuimessa on kuitenkin vireillä muita lapseen liittyviä perheasioita, hakemus voidaan panna vireille kyseisessä tuomioistuimessa.

Menettely, joka on pantu vireille perheasiain tuomioistuimessa, voidaan siirtää *Family Care Center* -tuomioistuimeen tai *High Court* -tuomioistuimeen useista syistä (esimerkiksi jos se on monimutkainen tai siihen liittyy yleistä etua koskeva kysymys).

Tuomioistuinten osoitteet ja puhelinnumerot ovat saatavilla [Pohjois-Irlannin oikeushallinnon \(Northern Ireland Courts and Tribunals Service\)](#) verkkosivuilla.

Asian vireillepanoa varten on täytettävä useita lomakkeita, jotka on toimitettava asianomaisen tuomioistuimen kansliaan. Useimmat näistä ovat vakiomuotoisia. Tuomioistuimen kansliasta annetaan tarvittavat lomakkeet ja neuvotaan niiden täyttämistä. Henkilökunta ei kuitenkaan voi antaa oikeudellista neuvontaa tai auttaa hakemuksen tekstin laadinnassa. Myös kirjaamismaksu peritään.

11 Mitä menettelyä näissä asioissa sovelletaan? Onko kiireellisiä tilanteita varten erityistä menettelyä?

Kun hakemus on jätetty, tuomioistuimen kanslia vahvistaa käsittelypäivän, joka ilmoitetaan toiselle osapuolelle. Jos asiaa ei ole ratkaistu ennen käsittelypäivää, maallikottuomari (*magistrate*) tai ammattituomari (*judge*) kuulee todisteet ja tekee päätöksen. Lapsen huoltajuuden saamiseksi ei ole olemassa kiireellisissä tapauksissa

sovellettavaa menettelyä.

12 Myönnetäänkö oikeudenkäyntikuluihin oikeusapua?

Hakijalla on oikeus hakea oikeusapua. Taloudellisen oikeusavun määrä (mikäli sitä myönnetään) riippuu kuitenkin hakijan taloudellista tilannetta koskevasta arviosta. Vaikka hakija taloudellisen tilanteensa puolesta todettaisiin tukikelpoiseksi, hän voi silti joutua maksamaan itse osan kuluista. On mahdollista sopia, että hakija maksaa oman osansa oikeuspalvelutoimistolle (*Legal Services Agency*) tietyn ajan kuluessa. Sen lisäksi, että hakijan on oltava taloudellisesti tukikelpoinen, oikeudenkäynnin vireillepanolle tai vastaajana toimimiselle on oltava asianmukaiset perusteet, ja näiden toimien on oltava mielekkäitä kaikissa olosuhteissa.

13 Voiko lapsen huoltoa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Muutosta voi hakea

1. perheasiain tuomioistuimen päätökseen *Family Care Centre* -tuomioistuimessa
2. *Family Care Centre* -tuomioistuimen päätökseen *High Courtissa*,

oli kyseessä sitten päätöksen antaminen tai sen epääminen.

High Court voi asianosaisen hakemuksesta viedä kanteen muutoksenhakutuomioistuimen (*Court of Appeal*) ratkaistavaksi, jos kyseessä on laintulkintakysymys. Muutoin *High Courtin* päätös on lopullinen.

Muutoksenhakutuomioistuimen päätös *High Courtin* siirtämässä asiassa on lopullinen.

14 Joissain tapauksissa lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa täytyy hakea tuomioistuimelta tai toiselta viranomaiselta. Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Perheasiain tuomioistuimessa (jossa useimmat lapsiin liittyvät asiat käsitellään) voidaan hakea lapsen huoltoon liittyvän erityiskysymyksen käsittelyä. Yhteystiedot on ilmoitettu yllä.

15 Millä tavoin tulee menetellä, jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan ja pannaan täytäntöön tässä jäsenvaltiossa?

Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2201/2003 (Bryssel II a -asetus) säädetään, että tietyt yhdessä jäsenvaltiossa annetut lapsen huoltoa koskevat päätökset pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa.

Päätös on täytynyt julistaa täytäntöönpanokelpoiseksi toisessa jäsenvaltiossa. Pohjois-Irlannissa on haettava päätöksen kirjaamista *High Courtissa*.

16 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee tässä jäsenvaltiossa kääntyä, jos halutaan vastustaa sitä, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Päätöksen tunnustamista on vastustettava toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa kyseisessä tuomioistuimessa sovellettavan menettelyn mukaisesti.

17 Mitä lakia tuomioistuin soveltaa lapsen huoltoa koskevassa

oikeudenkäynnissä silloin kun lapsi tai osapuolet eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai kun he ovat eri maiden kansalaisia?

Menettely on käynnistettävä sen lainkäyttöalueen tuomioistuimessa, missä lapsella on tavanomainen asuinpaikka.

Jos pohjoisirlantilainen tuomioistuin toteaa olevansa toimivaltainen käsittelemään menettelyn, se soveltaa Pohjois-Irlannin lakia.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

■ Päivitetty viimeksi: 11/08/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.